2022-78-RE

Causa 2022-78-RE

(Bernat Castells c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 581-2022. Recurs d'empara

Sentència del 13 de març del 2023

BOPA núm. 40, del 22 de març del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 19 de desembre del 2022, per la representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells, titular administrativa de la societat Pintures Pi, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 23 de novembre del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions davant la Batllia, per tal que es convoqui personalment a la recurrent per confeccionar l'estat de crèdits, i posteriorment, una vegada aquest aprovat, se la convoqui per assistir a l'assemblea de creditors;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 de gener del 2023 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 de febrer del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 12 de febrer del 2019, el Tribunal de Batlles va decretar, mitjançant aute, la cessació de pagaments i fallida de la Sra. Rosa Bernat Castells, en la seva qualitat de titular del negoci Pintures Pi i va nomenar un administrador judicial de la fallida.

La batlle va publicar un edicte al BOPA (núm. 41, Any 2019 - 08/05/2019) informant d'aquesta fallida per tal que els creditors lliuressin els justificants dels seus crèdits a l'administrador judicial en un termini de 30 dies a partir d'aquesta publicació. Tanmateix, atès que es va constatar que s'havia comés un error i que s'havien invertit els cognoms de la persona declarada en fallida, es va publicar un segon edicte (núm. 45, Any 2019 - 22/05/2019) rectificant aquest error.

1.2. El 13 de setembre del 2021, la batlle va publicar al BOPA el dispositiu de l'aute de l'1 de setembre d'aquell any, mitjançant el qual decidia aprovar definitivament l'estat de crèdits del procediment concursal relatiu a la societat Pintures Pi i a la seva propietària i convocar l'assemblea de creditors pel 12 d'octubre del 2021 a les 15.00 h.

1.3. El 13 d'octubre del 2021, la representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells va presentar un escrit en què s'oposava a tots els crèdits presentats, tret d'aquell presentat el 6 de maig del 2019 pel Comú d'Andorra la Vella, ja que la resta haurien estat presentats fora de termini.

1.4. El 28 d'octubre del 2021, la representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells va presentar un incident de nul·litat contra l'acta de l'assemblea de creditors del 12 d'octubre del 2021, a la qual havia assistit.

1.5. El 15 de febrer del 2022, la Secció Civil 1 de la Batllia va dictar un aute que decidia no donar lloc a la impugnació de l'estat de crèdits, ni a l'incident de nul·litat formulats per la demandant.

1.6. La representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 23 de novembre del 2022, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la decisió de la primera instància.

1.7. El 19 de desembre del 2022, la representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells, titular administrativa de la societat Pintures Pi, va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 23 de novembre del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent al·lega la vulneració dels seus drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, d'una banda, perquè no se li va notificar personalment la data en què havia de comparèixer a l'assemblea de creditors, sinó que es va fer a través d'edicte

publicat al BOPA, i, d'altra banda, perquè no va poder comparèixer en temps i deguda forma en la confecció de l'estat de crèdits, ja que aquest va ser indegudament confeccionat per l'administradora judicial i aprovat per la batlle.

- Així doncs, en primer lloc, exposa que mitjançant edicte es va fer pública la cessació de pagaments i la fallida del seu negoci i a tal efecte s'informava de les dades de l'administradora judicial i del termini del qual disposaven els creditors per presentar els seus crèdits.

- Si bé és cert que es va cometre un error en la posició dels seus cognoms, els creditors mantenien les relacions mercantils amb el negoci, i en l'edicte de correcció no es tornava a esmentar ni les dades de l'administradora judicial, ni es tornava a obrir un nou termini per presentar els crèdits, per tant, la data a partir de la qual s'havien de presentar els crèdits restava vigent.

- L'administradora judicial mateixa detalla com tots els crèdits (tret d'un) van ser presentats fora de termini, i per tant, corresponia rebutjar-los. No obstant això, els tribunals ordinaris han considerat que calia comptar el termini de 30 dies a partir del segon edicte de correcció d'errata, el qual no menciona el nom de l'administradora judicial, ni les seves dades, ni el termini per adreçar-li els crèdits.

- En segon lloc, exposa que l'aute de l'1 de setembre del 2021 que va aprovar l'estat de crèdits i que convocava a l'assemblea concursal va ser posat al seu coneixement mitjançant la seva publicació al BOPA, per tant, no va poder rebatre l'acceptació de crèdits extemporània efectuada per l'administradora judicial.

- Segons el parer de la recurrent, contràriament a allò que disposen els articles 37 i concordants de la Llei 24/2018 en la seva disposició final primera, ni l'administradora judicial, ni la batlle li van notificar l'estat de crèdits abans de la seva aprovació, moment en què hagués pogut presentar les seves al·legacions de prescripció que presentaven la majoria de crèdits acceptats.

- Aquesta acceptació extemporània li causa un greu perjudici econòmic, contra el qual no ha pogut defensar-se.

- En aquest sentit, recorda la jurisprudència constitucional en la matèria, en particular, la sentència del 19 de desembre de 1996, recaiguda en la causa 96-7-RE, i, la sentència del 14 de juliol del 2014, recaiguda en la causa 2014-9-RE, en què el Tribunal Constitucional garanteix l'accés a la jurisdicció.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions davant la Batllia, per tal que se la convoqui personalment per confeccionar l'estat de crèdits, i posteriorment, una vegada aquest aprovat, se la convoqui per assistir a l'assemblea de creditors.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- Tot i considerar que les dues qüestions que s'han de resoldre haurien merescut resolucions separades (l'oposició als crèdits i l'incident de nul·litat), la Sala Civil exposa que l'origen de les discrepàncies de l'apel·lant s'inicia perquè la convocatòria de l'assemblea de creditors no se li va notificar de manera personal, sinó per edicte. Però en aquesta assemblea, a la qual l'apel·lant va assistir, no es va prendre cap decisió judicial definitiva i no pot ser objecte d'un incident de nul·litat.

- Pel que fa a la impugnació dels estats de crèdits, la Sala Civil considera que el fet que no se li notifiqués de manera personal l'aute de l'1 de setembre del 2021 no li va causar cap indefensió, ja que a partir del moment en què va saber que l'estat de crèdits havia estat aprovat hagués pogut comparèixer i demanar allò que tingués per oportú i fer oposició, però no ho va fer, i va preferir esperar l'assemblea de creditors prevista un mes més tard per tal d'oposar-s'hi verbalment.

- Afegeix, que l'argument sobre l'extemporaneïtat dels crèdits al·legada tampoc podia ser acceptat, ja que per comptar el termini calia considerar la segona publicació al BOPA de rectificació del nom de la recurrent, per tal de descartar qualsevol dubte que es pogués generar als creditors amb l'errada al cognom de la recurrent.

- Per aquests motius desestima el recurs d'apel·lació presentat per la recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal manifesta que no s'ha produït cap vulneració del dret a un procés degut ni del dret a la defensa, perquè si bé és cert que no es va notificar personalment a la recurrent l'aprovació definitiva de l'estat de comptes i la citació a l'assemblea de creditors, en va tenir coneixement, ja que va assistir acompanyada de la seva lletrada a l'assemblea esmentada on va poder impugnar l'estat de comptes.

- La mancança de notificació personal no li va provocar cap indefensió efectiva, ni real; en aquest sentit cita la jurisprudència del Tribunal Constitucional en la matèria en què s'indica clarament que un error processal no comporta per si mateix la vulneració del dret a la jurisdicció, sinó que cal una realització efectiva i material d'aquesta vulneració.

- Afegeix que la manca de notificació tampoc va comportar la pèrdua d'un tràmit o la preclusió de cap actuació, ja que la llei no preveu cap recurs contra l'aprovació definitiva de l'estat de crèdits.

- Destaca que la recurrent va poder formular oposició a l'aprovació de l'estat de crèdits, ja que considerava que s'havien acceptat crèdits que estaven fora de termini, i també va interposar un incident de nul·litat. Les seves argumentacions i pretensions van ser respostes en primera instància i en apel·lació, tot i que, com ja s'ha dit, no existeix per llei la possibilitat de plantejar recurs contra l'aute d'aprovació definitiva de l'estat de crèdits.

- Pel que fa a l'al·legació de la recurrent respecte de la vulneració dels seus drets a un procés degut i a la defensa per tal com s'haurien admès uns crèdits que, segons el seu parer, es van presentar fora de termini, el Ministeri Fiscal considera que aquesta és una qüestió de fons que va ser resolta pels tribunals ordinaris de manera degudament motivada.

- La recurrent no està d'acord amb la motivació de la jurisdicció ordinària -ella considera que l'inici per computar el termini de presentació dels crèdits era el 21 de març del 2019, tanmateix, la Batllia va considerar que aquesta data havia de ser el 8 de maig següent, data en què es va publicar una correcció d'errata-, però aquest fet no suposa *per se* la vulneració de cap dret constitucional.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per la manca de vulneració dels drets constitucionals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Tribunal Constitucional no és ni una tercera instància, ni un tribunal suprem, ni un tribunal de cassació.

3.2. La qüestió principal que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si les condicions en què la recurrent va ser informada de l'aute de la Batllia mitjançant el qual s'acordava l'aprovació definitiva de l'estat de comptes i se la citava a l'assemblea de creditors, vulneraven els seus drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.3. Pel que fa al dret a la defensa de la recurrent, convé recordar que, d'acord amb la jurisprudència constant d'aquest Tribunal, per establir la vulneració d'aquest dret la comissió d'un error formal en el decurs del procediment no és suficient, cal que s'estableixi que aquest error eventual hagi derivat de manera efectiva en una indefensió objectiva (veg. per exemple en aquest sentit l'aute del 9 de febrer del 2001 -causa 2001-1-RE-; la sentència del 10 de maig del 2011 -causa 2010-44-RE- i, més recentment, l'aute del 13 de juny del 2022 -causa 2022-33-RE).

3.4. En aquest cas es desprèn clarament que la recurrent, la qual podia en qualsevol moment comparèixer davant la batlle, va assistir a l'assemblea de creditors i va tenir l'oportunitat de presentar els seus arguments, els quals van ser novament formulats davant els tribunals, tant en primera instància com en apel·lació.

3.5. Per consegüent, la capacitat de presentar la seva defensa i l'accés a la Justícia de la recurrent no han estat afectats de manera efectiva per les condicions de la informació dels actes esmentats, i, per tant, els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució no s'han vist vulnerats a causa d'aquest fet.

3.6. Altrament, pel que fa al fons, les resolucions de desestimació de les pretensions de la recurrent, tant en primera instància com en apel·lació, estan fonamentades en Dret, i no poden ser considerades arbitràries, il·lògiques o irraonables; així doncs, no se'n deriva cap vulneració dels seus drets constitucionals.

3.7. Cal concloure que les resolucions impugnades no han vulnerat el dret a la jurisdicció, reconegut per la Constitució i, per consegüent, aquest recurs d'empara ha de ser desestimat.

3.8. D'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la desestimació del recurs d'empara comporta la imposició de les costes processals a la recurrent.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Rosa Bernat Castells contra l'aute del 23 de novembre del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar que no s'han vulnerat els seus drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Imposar a la recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de març del 2023.

Jean-Yves Caullet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat